

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:05.12.2019 ✓Accepted/Kabul:18.06.2020

DOI: 10.30794/pausbed.655481

Araştırma Makalesi/ Research Article

Karaküçük, S., Ayyıldız Durhan, T. ve Çakır, M. (2020). "Türkiye'de Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Boş Zaman Davranışlarına Etki Eden Faktörler" *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 41, Denizli, s. 510-528.

TÜRKİYE'DE GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDEKİ SURIYELİLERİN BOŞ ZAMAN DAVRANIŞLARINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Suat KARAKÜÇÜK*, Tebessüm AYYILDIZ DURHAN**, Miyase ÇAKIR***

Özet

Bu çalışma Suriye'de iç savaş neticesinde göçe maruz kalan geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin kendileri için hazırlanan geçici barınma yerlerinde ki yaşamlarında boş zaman davranışlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden birisi olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu Hatay'da bulunan barınma merkezlerinde yaşayan 24 Suriyeli katılımcıdan oluşmaktadır. Veriler; verileri adlandırma, kodlama, ayıklama, tema geliştirme ve raporlaştırma aşamaları ile analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre savaş psikolojisi, işsizlik, yaşam alanlarındaki imkânların yetersizliğinin boş zamanlarında gösterilecek davranışları olumsuz etkilenmektedir. Kamplardaki boş zaman sürelerinin yeterince bulunmasına rağmen, boş zaman aktivitelerinin yetersizliği göze çarpmaktadır. Araştırma sonucunda, çalışma grubunda yer alan geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin boş zaman davranışını, işsizlik, dil problemi, uyum sorunu, gelir problemi, işsizlikten doğan boş zaman ve boş zamanın nitelikli değerlendirilmemesi hususlarının olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin her yaş grubu için moral ve sağlık bakımından boş zaman faaliyetlerine yönelik daha fazla planlama ve uygulamaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Geçici koruma, Boş zaman, Davranış.

FACTORS AFFECTING LEISURE BEHAVIOR OF SYRIANS HOLDING THE TEMPORARY PROTECTED STATUS IN TURKEY

Abstract

This study aims to evaluate the leisure behaviors of Syrian individuals who are under temporary migration status as a result of civil war in Syria in their lives in temporary shelters prepared for them. Interview method, one of the qualitative research data collection methods, was used in the research. The working group consists of 24 Syrian participants living in the accommodation centers in Hatay. Data; data were analyzed through naming, coding, extracting, theme development and reporting stages. According to the findings of the research, the behavior of war psychology, unemployment, and insufficiency of opportunities in living spaces in the spare time are negatively affected. Although there is enough free time in the camps, inadequate leisure activities are noticeable. As a result of the research, it was determined that the leisure behavior, unemployment, language problem, adjustment problem, income problem, leisure time arising from unemployment and not evaluating leisure time negatively affect the temporary protection status of Syrian individuals in the study group. It can be said that Syrians with

*Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, ANKARA.

e-posta:ksuat@gazi.edu.tr (orcid.org/0000-0001-9144-7307)

*Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, ANKARA.

e-posta: tebessum@gazi.edu.tr (orcid.org/0000-0003-2747-6933)

*Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, ANKARA.

miyasekargali@windowslive.com (orcid.org/0000-0002-0527-1614)

temporary protection status need more planning and implementation for leisure activities in terms of morale and health for each age group.

Key words: *Temporary protection, Leisure, Behavior.*

1. GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1951 Sözleşmesi'nin 1A maddesinin Mültecilerin Statüsüne istinaden, "ırkı, dini, uyruğu, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve o ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen; yahut uyruğu yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu zulüm korkusu nedeniyle dönmek istemeyen" kişiler olarak betimlenmiştir. Türkiye'de mülteci tanımını taşımak için bazı koşulları yerine getirmek gerekmektedir. Bu koşullar kapsamında Avrupadan göç eden sığınmacılara şartları taşıdığı takdirde mülteci denilirken, Avrupa dışındandan gelen sığınmacılara şartlı mülteci denilmektedir. Mülteci, şartlı mülteci, göçmen, sığınmacı ve geçici koruma statüsündeki bireylerin hukukuna dair uluslararası argümanlar, devletlerin çıkarları gözetilerek ve insan hakları korunarak ortak noktada buluşma çabalarından ileri gelmektedir (Ergüven ve Özturanlı, 2013). Ancak belirlenen yasalar ve anlaşmalar mülteci kavramı yerine geçici koruma statüsü ifadesinin kullanım gerekliliğini doğurmuştur. Buna göre; "Türkiye Cumhuriyeti 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni coğrafi sınırlama ile imzalamıştır. Coğrafi sınırlamanın sonucu olarak Türkiye, Avrupa Konseyi üyesi ülkeler dışından gelen iltica etmek isteyen kişilere geçici uluslararası koruma sağlamaktadır. Coğrafi sınırlamadan dolayı ulusal ve uluslararası mevzuattaki kavramlar farklılık göstermektedir. Avrupa konseyi üyesi olmayan İran, Irak, Afganistan, Somali, Sudan gibi ülkelere iltica talebiyle Türkiye'ye sığınanlar coğrafi sınırlama nedeniyle mülteci statüsüne sahip olamazlar" (sgdd.org.tr). Dolayısıyla Türkiye'de kamplarda gerekli fiziki, sosyal ve insani hakları elde eden bireylerin uluslararası çerçevede geçici koruma statüsünde olduğu ifade edilebilir.

Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle Suriye'deki savaştan etkilenen bireylerin sığınma noktası olmuştur. Suriye örneğini yakınımızdaki birçok coğrafyada görmek mümkündür. 1945 yılı sonrasında sığınmacılara birtakım haklar verilmesi amacıyla, ülkelerin sığınma prosedürlerini düzenlemek adına ortaya kuruluşlar ve sözleşmeler çıkmış, bu kurum ve kuruluşlar aracılığı ile sığınmacı hakları güvence altına alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar; ülkelerin sığınmacılara yönelik prosedür ve politikalarına katkı sunmak amacıyla bazı kurum, kuruluş ve sözleşmeler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda sığınmacı hakları, sığınmacıların lehine revize edilmeye ve güvence altına alınmaya çalışılmıştır, aynı zamanda uluslararası korumanın çerçevesini belirlemede önemli bir işlevi yerine getirmektedir (Buz, 2008). Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin çalışma, sağlık hizmeti alma, geri gönderilmeme, ikamet ve seyahatleri ve eğitim alma gibi hakları bulunmaktadır. Sığınmacıların karşılaştıkları güçlüklerin göz ardı edilemeyecek kadar fazla olması söz konusudur (Aslantürk ve Tunç, 2018). Bu sorunların başında eğitim, sağlık, barınma gibi çeşitli kamusal, sosyal hizmetler açısından yarattığı ekonomik külfet gelmektedir. Diğer taraftan sığınmacıların belli bölgelerde yoğunlaşmış olmalarının ulusal güvenlik açısından taşıdığı riskler, toplumsal etkileşimin artmasının arkasında yaşanan uyum problemleri gibi hususlar bulunmaktadır (Aygül, 2018).

Geçici koruma statüsündeki bireylerin karşısına çıkan engellerin başında psikolojik sorunlar gelmektedir. Savaş esnasında yaşanan travmatik durumların ve uyum problemleri sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Bu sorunlar değerlendirildiğinde Özdemir (2016) psikolojik sorunların ana kaynağını üçe ayırmaktadır; aile ve arkadaşların sağladığı sevgi ve saygı kaybı, toplumsal statü kaybı, tanıdık sosyal çevrenin kaybı olarak nitelendirilmiştir. Sığınmacılar psikolojik sorunların yanı sıra ekonomik sorunlarla da karşı karşıya kalmaktadır. Diğer yandan barınma sorunu da yaşayan Suriyeli sığınmacıların; ülkeye yasal olmayan yollarla giren ve kayıt yaptırmayan ya da yaptırmak istemeyen bireylerin söz konusu olması, tesis edilen alanlarda ikamet etmeye başlamalarına karşın uyum sağlayamayan bireylerin dönmek istemeleri, gelir durumu iyi olan bireylerin belirli nedenlerle belirlenen tesisler dışında yaşamak istemeleri, tesislerin kapasitesinin dolması dolayısıyla bekleme durumlarının olması, aile yakınlarının belirlenen tesisler yerine başka alanları işaret etmesi ve bu alanların tercih edilmesi gibi çeşitli barınma problemleri meydana gelmektedir (ORSAM, 2014).

M. Çakır

Arapça konuşulan ülkelere sığınan Suriyeliler açısından dil bir sorun olarak görülmezken, Türkiye'ye iltica edenlerin günlük hayata, eğitime, iş ortamlarına ve diğer koşullara uyum ağlamalarında Türkçe ciddi bir engel oluşturmaktadır (Moralı, 2018). Dil sorunu ile karşı karşıya kaldıkları alanın başında iş sektörü gelmektedir. Konuşulan dilin farklı olması bu alanı en çok etkileyen sorun halini almıştır.

Birleşmiş Milletler Suriye sorununu, yalnızca bir göç krizi olarak değerlendirmemekte diğer yandan bölgenin barış ve istikrarını çöküntüye uğratan oldukça önemli problemlerden biri olduğunu belirtmektedir. Yaşanan sorunun çözülmesinin uzun yıllar alabileceğine ve oluşan göç dalgasının kalıcı hale gelmesinin kaçınılmaz olduğuna dair düşünceler güçlenmektedir (Tunç, 2015). Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin devam eden süreçte, koruma statüsünden çıkarılarak ülkemizde kalıcı olarak ikamet etme durumuna doğru gitmelerinin yanı sıra, sonlanmayan savaşın insan göçünü de devam ettirdiği görülmektedir. Bu hareketin kaynağını oluşturan sığınmacıların, değişen yaşam koşulları paralelinde, boş zaman davranışlarında da önemli değişimler ortaya koyulduğu değerlendirilmektedir. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin yaşam koşullarının onların boş zamanlarını değerlendirme şeklini de etkilediği öngörülmektedir.

Yaşanan uyum problemleri ve diğer sorunlara bağlı olarak iş yaşamında gerekli rolü sağlayamamaları onların daha karamsar bir yapıya sahip olmalarına neden olmaktadır. Suriye'nin gelecekteki durumunun belirsizliğinin sığınmacıların yaşamlarında önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Türkiye'nin Suriye'ye sınır olması sonucu gerçekleşen insan göçlerinin büyük bir kısmına ev sahipliği yapması, Türkiye'nin insani politikaları ve jeopolitik konumu göç dalgasını etkilemektedir. 3.5 milyonu geçen sığınmacı sayısı, Türkiye büyük bir sığınmacı topluluğuna ev sahipliği yapmaktadır. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan gelişmeler dünya üzerinde göçü ve nüfus hareketlerini arttırmıştır, ancak yeni eşitsizlikleri ortaya çıkarmıştır (Danış, 2018). Yaşanan bu olumsuzluktan en çok etkilenen, bu felaketlere maruz bırakılan insan gruplarından biri olan Suriyeli sığınmacıların, hayati bir ihtiyacı olarak geçici koruma statüsüne alınmaları yaşam hakları açısından son derece önemli bir aşama olmuştur. Bu bağlamda ülkemiz politikalarının insan yaşamının temel haklarını vermede önemli bir yol kat ettiği düşünülmektedir.

Yaşanan küresel felaketler ön planda olduğundan, temel bir insan hakkı olan boş zaman, göz ardı edilen, etkin ve verimli kullanılmayan bir kaynak halini almıştır. Fizyolojik ihtiyaçların ve güvenlik ihtiyaçların karşılanmasında yetersiz kalan sığınmacı gruplar boş zamanların kullanımında da problemler yaşamaktadırlar. Boş zaman insan hakları evrensel beyannamesinde de yer alan en temel haklardandır ve bu bağlamda boş zamanların etkin değerlendirilmesi önem teşkil etmektedir. Boş zaman özümseme, bütünleştirme ve zorluklarla başa çıkma gibi önemli faydalar sağlamakta ve merkezi bir alan oluşturmaktadır (Codesal, Peperkamp ve Tiesler, 2015). Geçici koruma statüsündeki bireylerin kendilerine yeni yaşam alanları kurmaları, çalışma hayatlarını düzenlemeleri, aile ilişkileri ve boş zaman deneyimleri yeni yerleşim alanlarındaki fiziksel ve sosyal ortamlar çerçevesinde analiz edilebilir (Stodolska, 2000).

Güvenceden uzak, olumsuz koşulların içinde bulunan geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin yaşam kalitelerinin artırılması açısından boş zamanın önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Geçici koruma statüsündeki bireylerin ortaya çıkan kimlik karmaşıklığı ve dinamikleri söz konusu olduğunda, bireyler için boş zamanın anlamlılığı ve boş zamanla başa çıkma, uyum sağlama sorunlarının yanında kendini gerçekleştirme ve kendini ifade etme sorunları ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Durumun böyle olması geçici koruma statüsündeki Suriyeliler için boş zaman karmaşık bir yapı halini almıştır. Diğer bireylere nazaran daha çok sorunla karşı karşıya kaldıkları; aidiyet, sosyal statü, kendini algılama, işsizlik ve kültürel değişim gibi nedenlerin ortaya çıkması sonucunda, geçici koruma statüsündeki bireylerin üzerinde boş zaman ve değerlendirilmesinin geliştirilmesi ve gözlemlenmesi gerekliliği doğmuştur. Boş zaman davranışına odaklanarak yapılan bu çalışma "Suriyeli misafirlerin" daha moralli, sağlıklı ve sorunsuz yaşamaları adına betimsel bir analiz yaparak öneriler doğrultusunda gelecek uygulamalara katkı vermeyi amaçlamaktadır.

Boş zaman kullanımının bir hak olduğu insan hakları bildirgesinin 24. Maddesinde belirtilmiştir. Bu hak bütün insanlığı kapsarken geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin de bu haktan yararlanması gerekmektedir. Bu durumda geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin boş zaman davranışlarının belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle geçici koruma statüsündeki bireylerin konakladıkları alanlarda boş zaman davranışları

ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Bulgular ve yorumlar kısmında kamplarda ikamet eden, geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli bireylerin boş zaman davranışlarının görüşlerine yer verilmiştir ve bir durum değerlendirmesi yapılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma modeli

Bu çalışma, Suriye’den zorunlu göçe maruz kalmış, Türkiye’de geçici koruma statüsünde, barınma kamplarında bulunma süreçlerinde, boş zaman davranışlarındaki değişimlerini ve bu duruma etki eden faktörleri ortaya koymak üzere, nitel araştırma yöntemiyle yapılmış ve durum çalışması olarak ortaya koyulmuştur. Sosyal olguları bağlı oldukları çevre içerisinde incelemeyi ve anlamayı benimseyen bir yaklaşımdır (Yıldırım, 1999). Durum deseni incelendiğinde; bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabileceği görülmektedir. Durum çalışmalarının en temel özelliği bir ya da birden daha fazla durumun derinliğinin araştırılmasıdır. Duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılarak ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, 73). Bu araştırma, yaşadıkları yeri terk etmek zorunda kalan geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin karşı karşıya kaldıkları güçlüklerin neler olduğu, boş zaman davranışlarına nasıl yansıdığı belirlenmesi yoluyla değerlendirme amaçlı durum çalışması olarak hazırlanmıştır.

2.2. Çalışma grubu

Çalışma grubu, Hatay ilinde bulunan ve İç İşleri Bakanlığından alınan izinle ve özel bir prosedürle girilen barınma merkezlerinde yaşamlarını sürdüren geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireyler arasından araştırmaya ölçüt örneklem yöntemiyle seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 24 bireyden oluşmaktadır. Araştırma katılan katılımcılardan yazılı ve sözlü izinler alınmıştır. Araştırma katılanların isimleri gizli tutulmuş “Kadınlar için K1, K2... Şeklinde kodlanırken, Erkekler için E1, E2... Şeklinde isimlendirilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de belirtilmektedir.

Tablo 1. Barınma merkezlerinde kalan geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin demografik bilgileri

Sayı	Kod	Yaş	Medeni Durum	Çocuk Sayısı	Eğitim Durumu	Gelir Durumu	Kaldığı Barınma Merkezi
1	K1	18	Bekâr	-	Öğrenci	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
2	E1	38	Evli	3	Lise	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
3	E2	39	Evli	3	Okumadım	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
4	E3	59	Evli	5	Üniversite	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
5	K2	32	Evli	4	Lise	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
6	K3	46	Dul	7	9. sınıf	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
7	K4	30	Evli	3	Lise	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
8	K5	39	Evli	6	Lise	Kötü	Apaydın Barınma Merkezi
10	K6	43	Evli	5	Okuma Bilmiyor	Kötü	Yayladağı Barınma Merkezi
11	E5	52	Evli	4	Ön Lisans	Kötü	Yayladağı Barınma Merkezi
12	E6	50	Evli	4	1. Sınıf	Kötü	Yayladağı Barınma Merkezi
13	E7	31	Evli	4	5. Sınıf	Kötü	Yayladağı Barınma Merkezi
14	E8	65	Evli	2	6. Sınıf	Kötü	Yayladağı Barınma Merkezi
15	K7	37	Evli	5	9. Sınıf	Normal	Yayladağı Barınma Merkezi
16	E9	38	Evli	5	7. Sınıf	Kötü	Yayladağı Barınma Merkezi
17	K8	37	Evli	5	Ön lisans	Normal	Boynuyoğun Barınma Merkezi
18	K9	30	Evli	2	3. sınıf	Normal	Boynuyoğun Barınma Merkezi
19	E10	30	Evli	-	Üniversite	Kötü	Boynuyoğun Barınma Merkezi
20	K10	35	Evli	3	Lise	Kötü	Boynuyoğun Barınma Merkezi

M. Çakır

21	K11	41	Bekâr	-	Üniversite terk	Normal	Boynuyoğun Barınma Merkezi
22	E11	29	Evli	2	Ön lisans	Kötü	Boynuyoğun Barınma Merkezi
23	K12	35	Evli	4	Üniversite Terk	Kötü	Boynuyoğun Barınma Merkezi
24	E12	45	Evli	-	Lise	Kötü	Boynuyoğun Barınma Merkezi

2.3. Verilerin toplanması ve çözümlenmesi

Araştırma katılan katılımcılardan yazılı ve sözlü izinler alınmıştır. Araştırma katılanların isimleri gizli tutulmuş “Kadınlar için K1, K2... Şeklinde kodlanırken, Erkekler için E1, E2... Şeklinde isimlendirilerek” isimlerin gizliliği sağlanmıştır. Görüşme yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın temel yöntemi sözlü iletişimidir. Görüşme sonucunda verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenerek analiz yapılmıştır.

Kullanılan görüşme formunda yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve röportaj yöntemi yardımı ile soru, cevap şeklinde not alma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. “*Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız. Bu süreçte, sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir*” (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 130). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış görüşmeden biraz daha esnekler. *Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. “Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir”* (Yıldırım ve Şimşek, 2016:138).

Araştırma Hatay’da bulunan barınma merkezlerinde gerçekleşmiştir. Araştırmacı tarafından Hatay’da barınma kamplarında yaşayan, geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli bireyler ile ilgili Hatay İl Göç İdaresi ile görüşülmüş gerekli protokoller uygulanmış ve izin alınmıştır. Araştırmada yer alan Suriyeli bireylerin kamplarda devam eden yaşam serüvenleri kapsamında her bir bireyden sözlü ve yazılı izin alınmıştır ve barınma merkezinde görüşmeler gerçekleşmiştir. Görüşmeler Hatay Valiliği’nin isteği doğrultusunda “kişisel verilen gizliliği ilkesi çerçevesinde, çalışmaya konu kişilerin ve/veya aile üyelerinden ad, soyad, din, mezhep, telefon ve adres bilgilerinin istenmemesi; çalışma esnasında fotoğraf, ses/video kaydı alınmaması” koşulu ile yapılmış olup, görüşmeler soru, cevap şeklinde not alma yöntemi doğrultusunda röportaj tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Kamplarda ikamet eden Suriyeli bireylerin içinde buldukları güçlükler göz önünde bulundurularak onların Suriye’deki ve Türkiye’deki yaşama koşulları kıyaslanarak boş zaman davranışlarındaki değişimlerin açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmada Miles ve Huberman (1994)’in ortaya koyduğu uyum yüzdesi formülü yoluyla güvenilirlik sonuçları değerlendirilmiştir. Yapılan hesaplama sonucu $23/24 * 100 = 96$ sonucu elde edilmiştir. Formül aşağıda belirtilen yöntem ile hesaplanmaktadır.

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliğine Varılan Form Sayısı}}{\text{Toplam Form Sayısı}} \times 100$$

Verilerin toplanması aşamasında ulaşılan barınma merkezlerinin genel yapısı ve veri toplama aşamalarına yönelik detaylara bulgular bölümünde yer verilmektedir.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların demografik verilerine, araştırma sorularına verdikleri yanıtlara yönelik metin ve tablolara ve temalara yer verilmektedir.

Araştırma Sorusu I. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin algılanan gelir düzeyi

Kod	Gelir Durumu
K1	Kötü
E1	Kötü
E2	Kötü
E3	Kötü
K2	Kötü
K3	Kötü
K4	Kötü
K5	Kötü
K6	Kötü
E5	Kötü
E6	Kötü
E7	Kötü
E8	Kötü
K7	Normal
E9	Kötü
K8	Normal
K9	Normal
E10	Kötü
K10	Kötü
K11	Normal
E11	Kötü
K12	Kötü
E12	Kötü

Araştırmanın ilk sorusundan elde edilen bulgulara göre Suriyeli bireylerin gelir algısı gelirin yetersiz ve normal şeklinde iki kategoriden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 24 katılımcıdan 19'u gelirinin yetersiz olduğunu vurgularken, 4'ü normal olduğunu söylemiştir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin kodlama ve ilgili bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir. Gelir fonksiyonunun iki temada işlemek mümkündür. Bunlar yetersiz ve normal şeklindedir. Çalışma grubu için gelir yetersizliğinin boş zaman etkinliklerine katılımı önemli bir kısıtlayıcı olarak değerlendirildiğini söylemek mümkündür.

Araştırma Sorusu II. Cinsiyet dağılımına göre gelir düzeyi

	N=24	
Cinsiyet	Yetersiz	Normal
Kadın	8	4
Erkek	12	0
Toplam	20	4

Araştırmaya katılan Suriyeli bireylerin öne çıkan cevaplarına aşağıda yer verilmiştir.

E3: Yetmiyor. Burada para mı var? Her kişiye 100 lira veriyor. Burada bir sistem var.

K2: Hayır yeterli değil işimiz yok nüfus kalabalık olduğu için yetmiyor. Eşim iki gün çalışıyor 10 gün evde giderlerimize yetmiyor.

K3: Eşim şehit oldu. Gelir düzeyim yeterli gelmiyor, zor geçiniyorum.

M. Çakır

K5: Yetmiyor, eşim çalışmıyor. Bazen tarlada çalışıyorlar ama burada bazen vermiyorlar. Tarlaya gittiği zaman günlük 40 liraya çalışıyorlar. Nüfusumuz fazla olduğu için kazanılan para yetmiyor.

E9: Yetmiyorsa da yetiriyok ne yapacağız yani 5 tane çocukla yetmiyor ama yetiriyok diyok.

K8: Elhamdulillah.

K12: Hayır yeterli değil vatandaşlık aldığım için devletten yardım alamıyorum.

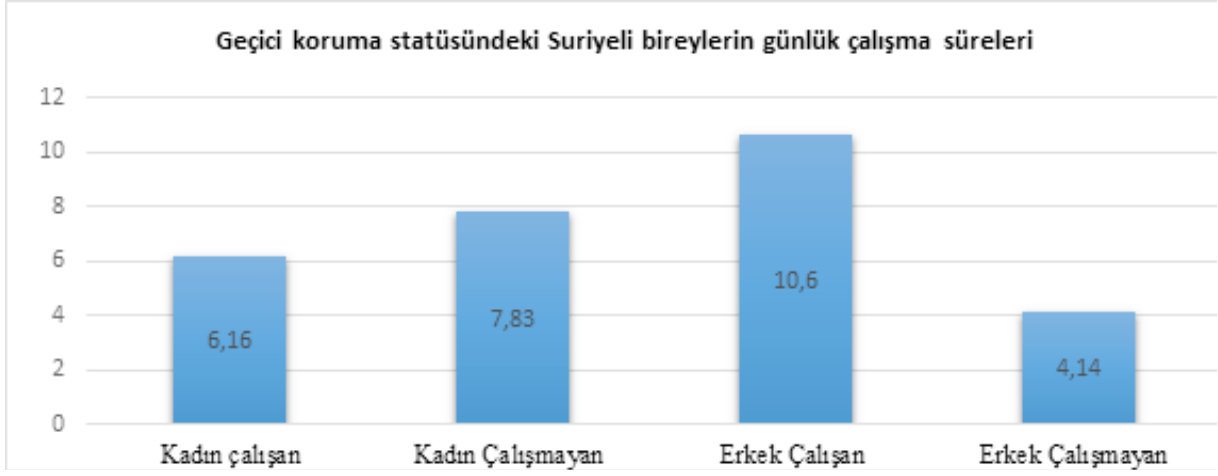
Araştırma Sorusu III. Göç etmeden ve göç ettikten sonraki mesleki bilgileri

Araştırmanın bulgularına göre Suriyeli bireylerin genel olarak mesleki bir değişime maruz kaldıkları görülmüştür.

Sayı	Kodu	Göç Etmeden Önceki Mesleği	Göç Ettikten Sonraki Mesleği
		<i>Kamu Personeli</i>	
1	E1	Subay	Esnaf
2	E3	Generaldim	İşsiz
3	E5	Devlet Memuru	İşsiz
4	K8	Resim Öğretmeni	Rehber Öğretmen
5	E9	Okul Öncesi Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni
6	K10	Anasınıfı Öğretmeni	Rehber Öğretmeni
7	K11	Öğretmen	Öğretmen
8	E11	Öğretmen	Öğretmen
9	K12	Din Kültürü Öğretmeni	Rehber Öğretmen
10	E6	Çöpçü	İşsiz
		<i>Ev Hanımı</i>	
11	K2	Ev Hanımı	Kursta Çalışıyor
12	K3	Ev Hanımı	Ev Hanımı
13	K4	Ev Hanımı	Ev Hanımı
14	K5	Ev Hanımı	Ev Hanımı
15	K6	Ev Hanımı	Ev Hanımı
16	K7	Ev Hanımı	Ev Hanımı
		<i>Öğrenci</i>	
17	K1	Öğrenci	Öğrenci
18	K9	Öğrenci	Öğretmen
		<i>Çiftçi</i>	
19	E4	Çiftçi	İşsiz
20	E8	Çiftçi	İşsiz
		<i>İnşaat</i>	
21	E9	İnşaat	Tarımda Çalışıyor
22	E10	İnşaat	İnşaat
		<i>Esnaf</i>	
23	E12	Esnaf	Garson
		<i>Aşçı</i>	
24	E2	Aşçı	Aşçı

Yukarıdaki kategoride meslek grupları yedi kategoriden oluşmuştur. Bu temalar; kamu personeli, ev hanımı, öğrenci, çiftçi, inşaat, esnaf, aşçı şeklinde başlıklar altında toplanmıştır.

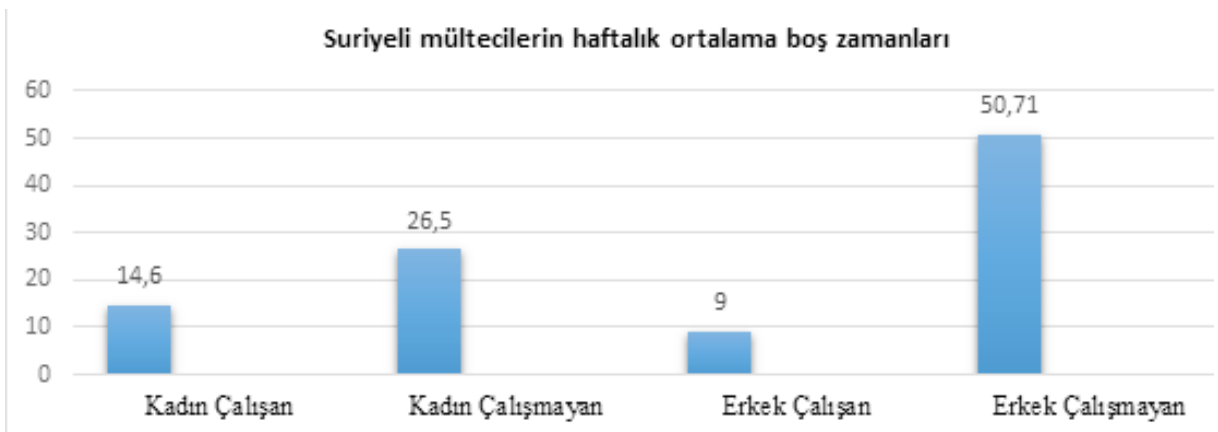
Araştırma Sorusu IV. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin günlük işe ayrılan süreleri

Geçici koruma statüsü altındaki bireylerin günlük çalışma süreleri sorgulandığında 6 kadın çalışmayan görüşmecinin ortalama ev işlerine ve diğer işlere ayırdığı süre 6, 16 saat olurken 6 kadın çalışan görüşmecilerin ortalama işe ayırdıkları süre 7, 83 saattir. Erkeklerde çalışma sürelerinin fazla olmasının sonucunda 5 erkek çalışan görüşmecinin işe ayırdıkları ortalama süre 10, 6 saat iken 7 çalışmayan erkek görüşmecinin cevabı ortalama 4, 14 saat olarak belirlenmiştir.

Araştırma Sorusu V. Geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin kendilerine kalan haftalık boş zaman süreleri

Türkiye'deki barınma kamplarına yerleşen Suriyelilerin buradaki kendilerine ait zaman dilimini haftada boş zaman sürelerini öğrenmek için *"haftada zorunlu ihtiyaçlarınızdan arta kalan boş zaman süreniz ne kadardır?"* sorusunu sorulmuştur. Kampta yaşamaları sonucu ve Türkçe dilini bilmeyen Suriyelilerin kamp içinde iş bulanlar dışında önemli bir şekilde boş zaman süresine sahip oldukları görülmektedir. Sorunun cevaplarını 4 başlık altında toplanmıştır. Kadın çalışan, kadın çalışmayan, erkek çalışan, erkek çalışmayan şeklinde gruplar ve kodlara ayrılmaktadır.

Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin haftalık ortalama boş zamanları sorgulandığında cinsiyetleri ve bir işte çalışma durumunun, ortalama boş zaman sürelerini etkilediği göze çarpmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda kadın çalışan haftalık ortalama boş zaman süresi 14, 6 saat iken kadın çalışmayan grubunun 26,5 saat olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda erkek çalışan bireylerin ortalama haftalık boş zaman süresi 9 saat iken erkek çalışmayan bireyler için durum farklılaşarak 50,71 saat olarak dikkate değer oranda artmaktadır.

Araştırma Sorusu VI. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin boş zaman algıları

Suriye’de yaşanan savaşta yakınlarını kaybeden katılımcıların göç ettikten sonra boş zaman kavramına yaklaşımlarını öğrenmek için kendilerine “*boş zaman kavramı sizin için ne ifade ediyor*” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar incelendiğinde farklı yanıtlar veren katılımcılardan savaş psikolojini hala üzerinden atamadığı gözlemlenen **K3** şu şekilde cevap vermiştir; *Ailemi düşünüyorum. Eşim savaşta şehit oldu onu düşünüyorum. Gelecekte bizi ne bekliyor, üzülüyorum, kızım çalışıyor, gelecek ile ilgili kaygılanıyorum*” benzer bir yanıt veren **K5** ise; *“Boş zaman deyince savaşı hatırlıyorum, kızlarıma bakmak istiyorum, hayatı düşünüyorum”* savaşla birlikte gelecek kaygısı taşıdığını söyleyerek boş zaman algısını dile getirmiştir.

Boş zamanı geçim sıkıntısı ile ilişkilendiren katılımcılardan **E5**’in cevabı; *“Sıkıntılık veriyor. Kendi şeyinde çalışmalı insan. Allah yarattı insan çalışmalı, sıkıntılık veriyor”* aynı doğrultuda yanıt veren diğer bir katılımcı olan **E4** ise; *“Boş zaman beni mutlu etmiyor, çalışmadığım için gücüm yetmiyor”* işsizliğin boş zamanı olumsuz etkilediğini söyleyen **E6** yorumu şu şekildedir; *“Valla hiç bir şey ifade etmiyor. Çünkü kafa yorgun can sıkıntılı cebinde para olursa gezmeye de gidersin ama cepte para olmayınca gidemezsin”* geçmişte boş zamanlarında daha fazla aktivite yaptığını söyleyen **K7**’nin cevabı şu şekildedir; *“Boş zamanda mutlu olmuyor insan. Bizim ailede büyük olduğu için gezmelere tozmalara gidiyoruz. Maddi durum kötü olduğu için insan bir ayak geride kalıyor”*.

Boş zamanı gelecek kaygısı ile ilişkilendiren görüşmecilerden **E3** cevabı; *“Canımız öldü, nefsimiz öldü, her şeyimiz öldü. Cumhurbaşkanından bir ev istiyoruz Benle eşime bir yardım etse Allah’a şükür ederim”* gelecek kaygısını yoğun yaşayan **K4** ise; *Ben düşünüyorum neler olacak nereye gideceğim eşim nerede çalışacak. Suriye’ye dönebilecek miyim? Çocuklarım nasıl yaşayacak”* şeklinde yanıt vermiştir.

Boş zamanı olumlu algılayan katılımcılardan **K8**’in cevabı; *“Dinlendiğimi düşünüyorum ama 5 çocuğum var, boş zaman düşünemiyorum”*. Olumsuz algılayan **E7**’nin verdiği cevap şu şekildedir; *“Elden ne gelen bir şey yok boşsan boşundur. Biz istemeyik ama boşuz”* şeklinde cevaplar verilerek boş zaman algılarını açığa çıkarmışlardır.

Araştırma Sorusu VII. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin boş zamanlarını geçirme alanları

Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin göç ettikten sonra yeni yerleşim yerinde bulunmalarından dolayı değişen çevre koşulları, ekonomik koşulları vb. faktörleri dikkate alarak yeni bir yerde olmanın boş zaman değerlendirmeye etkilerini ortaya çıkarmak için onlara; *“İşinizden geriye kalan süre (boş zaman) içerisinde vaktinizi nasıl ve nerede değerlendirirsiniz?”* Sorusunu sorduk. Alınan cevaplar genellikle kamp içinde, evde, komşularıyla yanıtları olmuştur.

Öne çıkan cevaplar arasından **K1**’in verdiği cevap; *“Arkadaşlarımla vakit geçiriyorum internette giriyorum, yürüyüş yapıyorum, kitap okuyorum. Genellikle okuldayken kitap okuyorum ama şimdi okumuyorum”* başka bir katılımcı olan **K2**’nin cevabına göre; *“Boş vaktimi evde komşularıyla geçiriyorum, onlarla sohbet ediyorum, Bazen komşularıyla dans edip eğleniyoruz”* şeklinde cevap veren katılımcıdan farklı olarak cevap veren **K6**’ya göre; *“Ailemle, torunlarımla komşularıyla bazen çekişiyoruz. Komşularıyla pasta, börek yapıyoruz oturup sohbet ediyoruz”* şeklinde cevaplar alınmıştır. Katılımcıların çoğunluğu kamp içinde ailesi ile boş zamanlarını geçirmektedir. Kamp içinde yürüyüş yaparak, komşularını ve akrabalarını ziyaret ederek onlarla sohbet ettiklerini dile getirmişlerdir.

Araştırma Sorusu VIII. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin boş zamanlarını birlikte geçirdikleri gruplar

Suriye’de 2011 yılından beri devam eden iç savaşın sonucunda burada yaşayan insanların yaşadığı acıların en başında yakınlarını kaybetmişlerdir. Ülkelerinde kaçmak zorunda kalan Suriyeli bireylerin yaşadıkları güçlükler bununla sınırlı değildir. Başka bir ülkede yaşamak zorunda bırakılmış geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin burada boş zamanlarında kimlerle birlikte vakit geçirdiklerini öğrenmek için onlara; boş zamanlarında daha çok kimlerle beraber olursunuz? Sorusunu sorarak cevap aranmıştır. Alınan cevaplar doğrultusunda birinci sırayı aile alırken, akrabalarımla, komşularıyla ve arkadaşlarımla yanıtları alınmıştır. Öne çıkan cevaplardan **E3**’ün verdiği yanıtı göre; *“6-7 senedir insanoğlu burada iki tane yoldaş bulsa peygamber gibi adam oluyorsun. 6-7 senedir kimse kimseyi sevmiyor. Sıkıntı gelirse izin alırım okuyan çocuklarımın yanına giderim çocuklarımın yanında vakit*

geçiriyorum” şeklinde cevap vermiştir. Genellikle katılımcılar aileleri ile boş zamanlarında birlikte geçirdiklerini dile getiren görüşmeciler akrabaları, komşuları ve arkadaşları ile de vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Araştırma Sorusu IX. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin ülkelerinde katıldıkları boş zaman etkinlikleri

Göç etmeden önceki yaşantılarında boş zamanlarında katıldıkları etkinlikleri öğrenmek adına Suriyeli katılımcılara; “ülkenizde spor, kültürel, sanatsal, oyun, eğlence vs. gibi faaliyetlerde bulunuyor muydunuz?” sorusu yöneltilerek göç etmeden önceki yaşantılarında katıldıkları aktivite çeşidini öğrenilmiştir. Öne çıkan cevaplar şu şekildedir; deniz kenarına yakın yerlerde ikamet edenler genellikle denize gittiklerini vurgulamıştır. Bu cevaplar arasında katılımcı **E2**’nin cevabı; “*Arkadaşlarla denize giderdik ve ailemle de giderdik, çok az futbol oynardık, nargile içerdik*” yanıtını verirken aynı doğrultuda cevap veren **K7** ise; “*Yazın denize giderdik, komşularıma ziyarete giderdim. Televizyon izlerdim, internete girerdim telefondan*” yanıtını veren katılımcının söylemi doğrultusunda **E12**’de; “*Evet uğraşıyordum. Piknik yapıyorduk, ailemle denize gidiyordum. Zaten Lazkiye’de yaşadığım için her gün denize gidiyordum.*” şeklinde cevap vermiştir.

Kendi ülkelerinde spor yaptıklarını ifade eden katılımcılardan **K11**’in yanıtına göre; “*Basketbol oynuyor, tiyatroya gidiyordum.*” bu yanıtı paralel olarak **E11** ise: “*Ülkemde futbol oynuyordum. Öğrencilik zamanlarımda sinemaya gidiyordum.*” şeklinde cevap vermiştir. Birçok faaliyeti yaptığını dile getiren **K5** ise; “*Medreseye gidiyordum, resim yapıyordum, Suriye de denize giderdim, parka giderdim, kitap okurdum. Komşularımıza ziyaret ederdim. Komşularımınla toplandığımız zaman dans eder eğlenirdik çay içer, kahve içerdik.*” şeklinde yanıt vermiştir.

Suriye’deki yaşantısında çiftçi olduğunu söyleyen **E4**’ün cevabına göre; “*Ülkemizde boş vaktimiz yoktu. Orada çiftçilik yapardık. Kışın evde geçirirdik. Yazın denize giderdik. Köyümüzdeki camiye giderdik.*” Cevap verirken aynı yaşantıya sahip olan **E5** ise; “*Tatil günleri bahçeye giderdik. Zeytin ağaçlarımız vardı sebze yapardık. Denize giderdik. Arkadaşlarımızla toplanırdık çay içerdik.*” şeklinde cevap vermiştir. Çiftçi olan bireylerin cevapları genellikle köyde, tarlada, bahçede zamanlarını geçirdiklerini dile getirmişlerdir.

Öğretmen olduğunu dile getiren katılımcı **E10**’nun yanıtı ise; “*Benim öğrencilerim vardı tiyatroya öğrenciler için katılırdım izci gibi, müzik, resim ama mesela dağda yapıyoruz.*” cevabını vererek katıldığı etkinlikleri dile getirmiştir. Hiçbir etkinliğe katılmadığını dile getiren **E3** ise; “*Aslında orada general olduğum için 24 saat doluydum boşluk yoktu.*” şeklinde cevap vererek Suriye’de hiçbir etkinliğe katılmadığını dile getirmiştir.

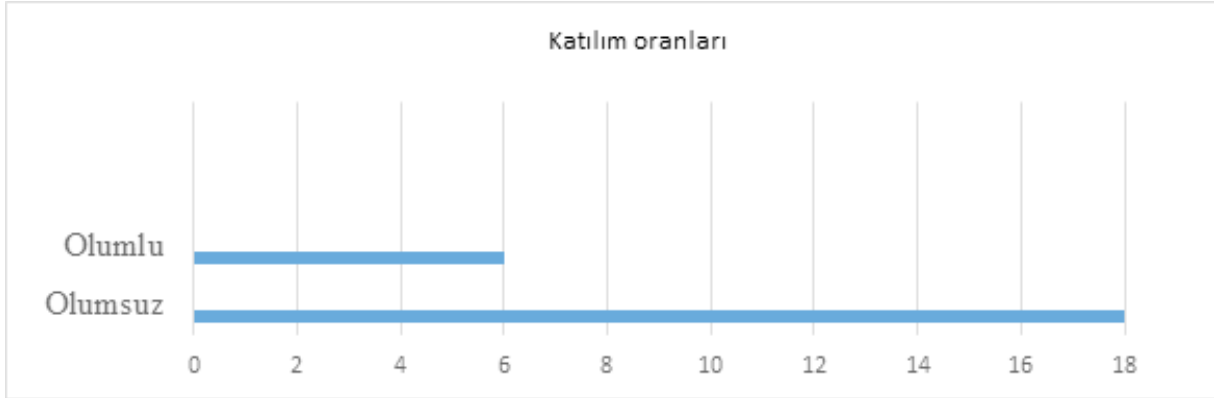
Araştırma Sorusu X. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin Türkiye’deki etkinliklere ve kültürel benzer etkinliklere katılma durumu

Maddi imkânsızlıkların yetersiz olduğunu söyleyen katılımcılar burada çok fazla aktiviteye katılmadıklarını dile getirmektedir. Katılımcıların geneli kendi kültürlerini Türk kültürüne benzettiklerini söylerken kamp içinde yaşadıkları boyutu göz önünde bulundurularak böyle bir kaniya vardıkları fark edilmiştir. Kamp dışına çıkanlar kültür farklılığının çok fazla olduğunu dile getirmiştir. Kültürümüzün benzediğini dile getiren **K22** aktivitelere maddi yetersizlik nedeniyle katılmadıklarını şu şekilde belirtmiştir; “*Burada yapamıyoruz. Paramız yok. Burada her şey pahalı, burada Hatay’da gördüğüm kadarıyla kültürlerimiz benziyor. Burada biraz daha düzenli çalışma saatleri düzenli, yemek saatleri düzenli.*” Kültürün benzemediğini savunan **K1** konuya şu şekilde değinmiştir; “*Hayır. Kültürümüz farklı Türk öğrencilerde mesela kız erkek yan yana oturuyor bu garip geldi.*” Hatay dışında başka illere gitme imkânı bulan **E1**’nin yorumu ise şu şekildedir; “*Hayır fark var Hatay ile benziyor İstanbul, İzmir benzemiyor. Burada bu aktivitelere katıldığını söyleyen K7’nin açıklaması ise; “Burada da gidiyoruz. Diğer faaliyetleri de yapıyoruz. Ayrıca burada dikiş nakış kursuna gitme imkânı buldum. Kültürümüzde farklılıklar var giyimimiz farklı, düşünlerimiz farklı, okul içinde çocuklar arasında ayrımcılık yapıyorlar.*” Yorumunda bulunmuştur.

Araştırma Sorusu XI. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin katıldıkları etkinlik çeşitleri

Suriyeli katılımcıların Türk kültüründe var olan hangi adet ve alışkanlıklarına göre katıldıkları etkinliklerin neler olduğunu öğrenmek amacıyla onlar; “Türk toplum adet ve alışkanlıklarına göre katıldığınız etkinlikler (spor, kültürel, sanatsal, oyun, eğlence vs.) nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

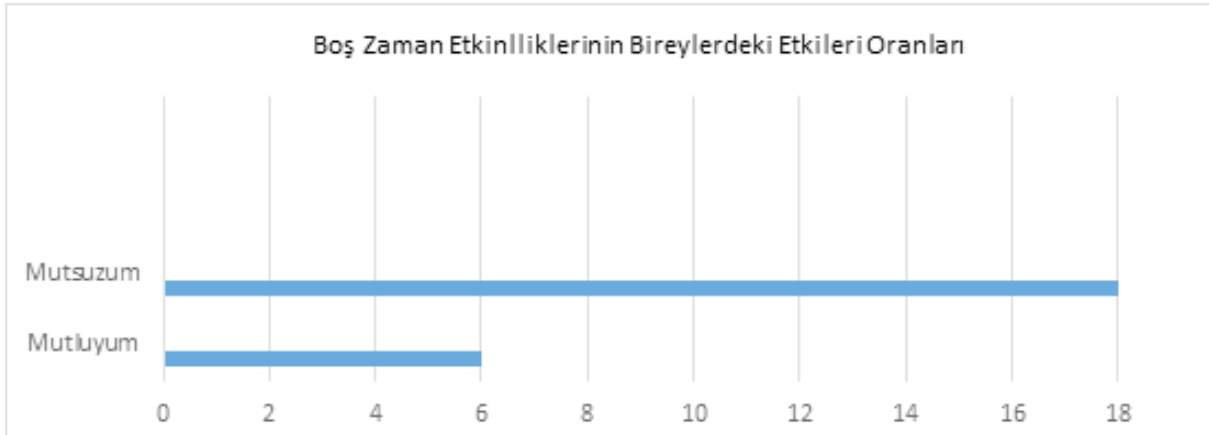
Bu sorunun cevabı iki şekilde ele alınarak olumlu ve olumsuz şekilde kodlanmıştır.

Olumlu cevap veren **K2**'nin cevabı şu şekildedir; *“Burada farklı olarak dikiş öğrendim, onu yapıyorum.”* Aksini cevap veren **K6** ise olumsuz olmasının nedenini; *“Kamp dışına pek çıkmıyoruz. Buranın dışını çok bilmiyok.”* Şeklinde yorumlamıştır.

Araştırma Sorusu XII. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerde boş zaman etkinliklerinin etkisi

Katılımcıların boş zamanlarını değerlendirdiklerinde ortaya çıkan etkilerini ortaya çıkarmak için kendilerine, *“Boş zaman etkinliklerinizin sizi yeterince dinlendirdiğini ve mutlu ettiğini düşünüyor musunuz?”* sorusu sorulmuştur. Cevaplara iki şekilde cevap verilmiş olup kodlama mutlu ve mutsuz şeklinde olmuştur.

Mutsuzum cevabı veren katılımcılardan **E4**'ün cevabı şu şekildedir; *“Bazen düşüncemiz artıyor. Arazimi ve evimi terk ettim bunları düşünüyorum ve zoruma gidiyor. Burada boş zamanı bazen iyi geçiriyorum. Ama hastalıklarım çok fazla tansiyonum var kalp ameliyatı oldum ayağımda sızı var.”* Bu cevabın aksine mutlu olduğunu dile getiren **K6**'nin cevabı ise şu şekildedir; *“Burada boş zaman beni mutlu ediyor. Çocuklarım annem ve babam burada olduğu için mutluyum. Ama vatanımda olsaydım daha çok mutlu olurum. Allah razı olsun Erdoğan'dan.”* Şeklinde cevap vermiştir. Genellikle mutsuz olduğunu ifade eden katılımcıların oranı mutlu olduğunu ifade eden katılımcılara nazaran oldukça fazladır. Dolayısıyla boş zaman davranışını değerlendirmede bireylerin kendilerini iyi ve mutlu hissedecekleri ortamların hazırlanması önemli bir alt yapı oluşturabilir. Araştırmanın diğer bölümünde çalışma bulguları alan ve alan yazın karşılaştırmalarına yer verilmektedir.

4. TARTIŞMA

Türkiye’de geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin kendileri için hazırlanan geçici barınma yerlerinde ki yaşamlarında boş zaman davranışlarını değerlendirilmesinin amaçlandığı araştırma bulgularına göre; Psikolojik değişkenlerin boş zaman davranışını etkileyen önemli bir unsur olduğunu öne süren Iso_ahola'nın (1986) araştırmasıyla benzer şekilde savaş psikolojisi, işsizlik, yaşam alanlarındaki imkânların yetersizliğinin boş zaman davranışlarını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Kamplardaki boş zaman sürelerinin yeterince bulunmasına rağmen, boş zaman aktivitelerinin yetersizliği göze çarpmaktadır. Diğer yandan işsizlik, dil problemi, uyum sorunu,

gelir problemi, işsizlikten doğan boş zaman ve boş zamanın nitelikli değerlendirilmemesi hususlarının boş zaman davranışını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Araştırma bulgularına paralel olarak Aydın Boylu ve Paçacıoğlu'nun (2016) yaptıkları araştırma kapsamında katılımcıların boş zaman aktivitelerinin yetersiz olmasının yanı sıra; kadın olmanın, yaşlı olmanın, dul veya boşanmış olmanın, düşük eğitim düzeyine ve gelir düzeyine sahip olmanın, sosyal destek algısının zayıf olmasının, ikamet edilen alandaki yetersizliklerin fazla olmasının, kronik bir hastalığa sahip olmanın ve iş doyumundaki eksikliklerin bireylerin yaşam kalitesini büyük oranda olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Bir diğer araştırmada; Rekreatif tercihlerin etnik gruplar içinde belirli değişkenlere göre farklılık gösterdiğinin ifade edildiği araştırmada; Ermeni erkeklerin boş zamanlarını genellikle çay bahçesinde ya da kahvehanede oyun oynayarak değerlendirmekte olduğu, kadın bireylerin ise araştırma bulgularıyla benzer şekilde, daha çok boş zamanlarını ev işleri yaparak ve televizyonda dizi izleyerek değerlendirdiği belirlenmiştir (Başkan ve Karaküçük, 2015). Rekreatif etkinliklerin kadın mültecilerin sosyal uyum sorununun aşılmasında önemli bir yer tuttuğu görülmektedir (Esentaş, Güven ve Güzel, 2020). Kül Avan ve Karaküçük 2019 yılında yaptıkları araştırmada farklı kültürlerde boş zaman davranışlarının aleviler örneklemini üzerinden yürütüldüğü araştırma bulguları incelendiğinde örneklem grubunun Alevi kültürüne yönelik dahil oldukları boş zaman değerlendirme etkinliklerinin şenliklere katılmak, dini sohbetlerde bulunmak, dini ziyaretler gerçekleştirmek ve ibadet yapmak olduğu saptanmıştır (Kül Avan ve Karaküçük, 2019). Etnik farklılıkların ve zamanda din faktörünün boş zaman davranışının önemli belirleyicisi olduğu bir diğer araştırmada da ortaya atılmıştır (Stodolska ve Livengood, 2006).

Toplumda etnik farklılıkların bir boş zaman davranışı kısıtlayıcısına dönüştüğünü ortaya koyan çalışmada 11 Eylül sonrası Amerika'da yaşayan Amerikalı müslümanların boş zaman davranışının ne doğrultuda değişim gösterdiği araştırılmıştır. Bulgular Amerika'da yalnızca Müslümanların değil diğer etnik gruplarında benzer ayrımcılıklara maruz kaldığı yönündedir. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada Amerika'da yaşayan Ürdün, Filistin, Lübnan, Irak, Mısır, Tunus, Fas, Türkiye, Pakistan, Hindistan, Meksika ve Kore kökenli Müslüman 25 katılımcı ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen bulgulara göre katılımcıların tipik olarak Amerikalılarla benzer boş zaman davranışları gösterdiği (seyahat etme, oyun oynama, barbekü yapma, park yürüyüşleri ve koşuları, futbol oynama gibi) ancak boş zaman davranışlarına yönelik stilleri, boş zamanlarını geçirdikleri yerler ve kişiler farklı bağlamlarda göze çarpmaktadır. Yapılan derinlemesine analiz ile, Müslümanların boş zamanlarının güçlü aile bağlarına sahip olduğu, giyim kuşam konusunda, iletişim ve günlük davranışlarda tevazu gerekliliğine inandıkları belirlenmiştir. Ayrıca karşı cinsle etkileşim içine girme, flört etme, yemek seçimi ve alkol kullanımında belirli kısıtlamalara sahip oldukları ortaya koyuldu. Bununla birlikte, boş zaman davranışının ve uğraşlarının doğasını etkileyen ayrımcılık, değerlendirdikleri etkinlikler ile alakalı olmaktan öte onları boş zaman ortamlarında ayrımcı saldırıların hedefi haline getiren, ırksal / etnik farklılıkları olarak nitelendirilmekteydi (Livengood ve Stodolska, 2004). Bu durum farklı ülkelerde toplum içerisinde entegre olarak yaşamaya çalışan farklı din grupları üzerinde, dini ayrımcılığın getirdiği boş zaman davranışına yöneltilen olumsuz bir çıktı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Farklı kültürlerde boş zaman davranışının incelendiği çalışmada Türk, Amerikan ve İngiliz toplumunda, pasif rekreatif etkinlik olarak televizyon izleme düzeyinin farklı etkinliklere nazaran daha yüksek olması önemli bir bulgu sergilemektedir, bunun yanında araştırma örneklemini oluşturan kısıtlayıcılara sahip olan bireylerle benzer çıktılar ortaya koymaktadır. Diğer yandan Almanya ve Avustralya toplumunda açık alan rekreatif etkinliklerine ve rekreatif spor etkinliklerine ilginin ve katılımın yüksek olduğu diğer yandan Çin toplumunda geleneksel sporların ve kültürel etkinliklerin daha fazla ilgi gördüğü belirlenmiştir (Baştuğ ve ark., 2017). Türkiye'de boş zamanlar daha çok pasif etkinliklerle kendini göstermektedir (TÜİK, 2005). Geçici koruma statüsündeki Suriyeliler de kamplarda benzer biçimde boş zaman katılımı sergilemektedir. Bu durumun doğru yönetilmesi araştırmanın kayda değer önerileri arasında yerini almaktadır.

Geçici koruma statüsündeki bireylerin yanı sıra Türkiye'de de bireylerin boş zaman faaliyeti olarak sosyal etkinliklere zaman harcadıkları görülmektedir. Araştırma bulgularıyla benzer şekilde bireylerin yaş durumu, eğitim düzeyi, medeni hali, sağlık ve istihdam durumu, çocuk bakımı ve hane halkı geliri, Türkiye'de farklı boş zaman etkinliklerinde geçirilen zamanla anlamlı farklılıklar ortaya koymaktadır (Kızılırmak ve Köse, 2019). Göçün kimlik inşası üzerinde önemli bir etki yarattığı genel kabul görmüş bir gerçektir. Dolayısıyla boş zaman davranışını da derinlemesine etki ettiği söylemek doğru olacaktır. Bu duruma konu alan bir diğer araştırmada göçün etnik kimliğin ortaya çıkışı üzerindeki etkisinin yanı sıra Kore, Meksika ve Polonya'dan gelen ergen

göçmenler arasında boş zaman davranışlarındaki göç sonrası değişiklikler üzerinde odaklanmaktadır. Çalışma, Chicago ve Champaign-Urbana bölgelerinde yaşayan gençler ve genç yetişkinlerle yapılan 16 derinlemesine, yarı yapılandırılmış görüşmeye dayanmaktadır. Araştırma bulguları daha erken yaşlarda göç etmiş bireylerin boş zaman davranışlarının daha olumlu yapıda olduğunu ortaya koymakla beraber, katılımcılardan daha genç olanların boş zaman aktivitelerini organize etmenin yeni yollarını benimsemiş olduğunu ve göçten sonra aile ilişkilerini yeniden değerlendirmeye başladığını saptamıştır Yaş faktörünün boş zaman davranışı üzerinde önemli bir etken olduğu araştırma bulgularında ortaya koyulmuştur (Stodolska ve Yi, 2003). Aynı zamanda çocukluk döneminde açık havada yapılan rekreasyonel etkinliklerin yetişkinlikteki boş zaman davranışını önemli derecede etkilediği belirlenmiştir (Yoesting ve Burkhead, 1973). Dolayısıyla genç yaşta göçe maruz kalan bireylerin boş zaman davranışının şekillenmesinde yaş faktörü ve boş zaman değerlendirme kalitesi belirleyici olmaktadır.

Boş zaman davranışı ile ilgili olarak ırk, etnik köken, cinsiyet, yaş ve sosyal sınıfın ilişkisi incelemeye başlayan araştırmacılar; ırk, cinsiyet ve sınıfın Amerikan toplumundaki en önemli eşitsizlik kaynakları olmaya devam ettiğini ileri sürmektedir. Özellikle, boş zaman davranışları değerlendirildiğinde değişen sosyal yapı nedeniyle oluşan ve yeniden yapılanan topluluklar da dahil olmak üzere, topluma nasıl bir katkıda bulunulduğunu anlama ihtiyaç olduğu söylenebilir. Ayrıca bu çalışmaları Amerika gibi ırk çatışmalarının yaşandığı ülkelerde yapmanın zorluklarını ifade eden araştırmada etnik farklılıklar ve boş zaman arasındaki ilişkiler hakkında kilit soruların ele alınmasının önemi vurgulanmaktadır (Shinew ve diğ., 2006). Toplumla kaynaşma hususunda Türk toplumunun kucak açmış yapısı Amerika'da görülen ırk çatışmalarından oldukça uzak bir noktadadır. Ancak etnisitenin boş zaman davranışını etkilediği görülmektedir. Bir diğer araştırmada discriminant analizinden faydalanılmış, yaş, örgün eğitim yılı, boş zaman tutumu, boş zaman memnuniyeti ve rekreasyona katılım süresinin boş zaman davranışını etkilediği belirlenmiştir. Aynı zamanda boş zaman davranışını değişim, vazgeçme, ekleme ve devam etme olarak 4 kategoride inceleyen araştırma bulguları boş zaman davranışını açıklamada önemli bir tekrar çalışması ortaya koymuştur (Searle, Mactavish ve Brayley, 1993).

Boş zaman davranışlarını yordayan pek çok faktör olduğu gibi, araştırma bulgularından farklı olarak kişilik de bu faktörler arasında yerini almaktadır. Aydın ve Özel (2017) B tipi kişilikte olan kişilerin sosyal etkinliklere daha fazla katıldığı belirlenmiştir. B tipi bireylerin çoğunlukla sosyal dialogunu güçlendirmek açısından boş zaman etkinliklerine dahil olduklarını ortaya koymuşlardır. Bir diğer araştırmada bireylerin boş zaman davranışları üç genel yapı üzerinden incelenmektedir. Bunlardan ilki aktif yönelme, orta düzey aktivite gerektiren etkinliklere potansiyel ve son olarak da statü adı altında 3 faktör altında boş zaman davranışlarını tanımlamaktadır. Yapılan araştırma bulguları; aktif yönelme faktöründen daha yüksek puan alan kişilerin, yüksek sosyoekonomik statüye sahip olma eğiliminde oldukları, daha genç katılımcılardan ve çoğunlukla kadın katılımcılardan oluştuğu, aynı zamanda yüksek eğitime sahip olduğu ve topluma hizmet faaliyetlerine daha fazla zaman ayırdıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla boş zamanlarını aktif olarak değerlendiren bireylerin yaşam kalitesi bulgularının da aynı paralellikte yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan potansiyel kategorisinde olan bireylerin daha çok genç ve bekar erkeklerden oluştuğu belirlenmiştir. Statü faktöründe yer alan bireylerin ise az sayıda çocuğu olan genç, iyi eğitilmiş, nispeten varlıklı sosyoekonomik statüye sahip bireyler olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla bu noktada boş zaman davranışlarının demografik verilerle doğrudan ilişkili olduğunu söylemek doğru olacaktır (Bishop, 1970). Benzer araştırma da yaş ortalamaları 29 olan 484 İsrail askeri incelenerek, katılımcıların boş zaman davranışları sportif faaliyetler bağlamında değerlendirilmiştir. Katılımcıların boş zamanlarında spor yapma durumları, spora ilgi durumları, spora yönelik motivasyonları, sporla sosyalleşme durumları ve diğer boş zaman aktivitelerine katılımları araştırılmıştır. Araştırma bulguları spora olan ilgi ile katılımın aynı alt boyut altında değerlendirilmemesi gerektiğini aynı zamanda katılımcıların kültürel farklılıklarının boş zaman davranışını değiştirdiği öngörüsünü ortaya atmışlardır. Buna göre ortaya çıkan iki tip boş zaman davranışı elit olarak ayırt edilen katılımcıların aktif faaliyetlere yönelik boş zaman davranışı geliştirdiği, diğer grubun ise daha çok pasif etkinliklerle boş zamanlarını değerlendirdikleri araştırma sonucunda ortaya atılmaktadır (Shamir ve Ruskin, 1984). Munusturlar ve ark. (2017) yılında boş zaman davranışını açıklarken davranışın başlamasına, sürmesine ve tamamlanmasına sebep olan etmenleri bireylerin yaşadığı bilişsel ve duyuşsal süreçleri de içine alarak pek çok kuramsal yaklaşımla açıklanmasının mümkün olduğu belirtmişler, çalışan kuramsal yaklaşımların ayrı bir önemi olduğunu, boş zaman davranışını açıklamaya yönelik deneysel araştırmalara da yön gösterici olabileceğini belirtmişlerdir. Araştırma

kapsamında yararlanılan planlı davranış teorisi (Ajzen'in, 1985;1987;1991)bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Tüm araştırmalar boş zaman davranışını yordayan pek çok faktörden söz edilebileceğini göstermektedir. Araştırma bulgularıyla benzer biçimde yaş, dil problemi, uyum sorunu, gelir problemi, işsizlikten doğan boş zaman ve boş zamanın nitelikli değerlendirilmemesi hususlarının olumsuz etkilediği farklı çalışmalarda da boş zaman davranışını etkileyen önemli unsurlardır. Bunun yanı sıra etnisite, din, ırk gibi faktörlerin de boş zaman davranışını ve tercih edilen etkinliklerin yönünü de değiştirdiği literatürde göze çarpmaktadır. Diğer yandan dünya üzerindeki genel durum değerlendirildiğinde dünya genelinde en çok göçmen alan ülkeler sıralamasında Türkiye 3.7 milyon ile başı çekerken, Pakistan 1.4 milyon, Uganda 1.2 milyon, Sudan 1.1 milyon ve Almanya 1.1 milyon ile en çok göçmen barındıran ülkeler arasında yerini almaktadır (unhcr.org). Geçici korumaya yönelik kamplar incelendiğinde ise; 17 Avrupa Birliği (AB) üye devletini (Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Kıbrıs, Almanya, İspanya, Fransa, Yunanistan, Hırvatistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Malta, Hollanda, Polonya, İsveç, Birleşik Krallık) ve AB üyesi olmayan Avrupa ülkelerini görmek mümkündür (İsviçre, Sırbistan, Türkiye). (ec.europa.eu). Söz konusu ülkelere biri olan Türkiye, Dünya'daki son gelişmeler ve Türkiye'nin sosyal ekonomik gelişiminin meydana getirdiği yeni şartlar nedeniyle bir yandan göç alan diğer yandan başka ülkelere geçiş alanı görevini yapmaktadır (Ünal, 2014). Geçici koruma statüsündeki göçmenlerin barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik oluşturulan kampların standartları her ülke özelinde farklılık göstermektedir. AB'nin en çok başvuru yapılan ve sığınmacıların temel hedefinde olan Almanya ile AB'ye girişte geçiş ülkesi olarak kullanılan İtalya, Yunanistan ve Macaristan'ın ulusal sığınma politikaları (Türkdoğan, 2018:81) ve yapıları farklılık göstermektedir. Aida'nın Yunanistan Raporu'na göre (2018) Yunan adalarında yer alan sığınmacı kabul tesisleri standart dışı kalmaktadır ve yaygın olarak belgelendiği gibi insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele eşliğine ulaşabilmektedir. Aşırı kalabalık, tıbbi bakım, sınırlı sıhhi tesisler, şiddet ve güvenlik eksikliği gibi temel hizmetlerin eksikliği, önemli koruma riskleri doğurmaktadır. Başvuranların adalardaki zihinsel sağlıklarının ağırlaştığı bildirilmektedir. Bilinen 27 kamp yoğunluğu 2018 yılında ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Dolayısıyla geçici koruma statüsü altında insani koşullarda hizmet verilemediği rapor edilen Yunanistan bu bağlamda Türkiye'de bulunan kampların oldukça gerisinde bir görüntü çizmektedir. BBC'nin 2018 yılında yaptığı araştırmaya göre 3 bin kişilik kamplarda 8 bin kişinin kaldığı ve her öğün için yaklaşık 4 saat sıra beklendiği, aynı zamanda hijyen şartlarının yerine getirilmediği belirtilmiştir. Yunan gazeteci Spyroloulou'nun yaptığı haberde ise "Türkiye kampları Yunanistan'dan bin misli daha iyi ve insani organize etmiş. Yunanistan'da insanların yerde, çamurda, çöpün yanında uyumasına izin verilmekte. Milyonlarca mülteci Türkiye'de iyi şekilde yaşıyor. Türkiye'deki kamplarda mutfak ve banyolu konteynırlar bulunmakta. Çok temiz. Ağaçlandırma bile yapılmış" ifadelerine yer vermiştir (sabah.com.tr). Bu bilgilere paralel olarak da yine Aida'nın Yunanistan'a dair raporunda geçici koruma statüsündeki bireylerin ciddi psikolojik sorunlar yaşadığını ortaya koymaktadır.

Diğer yandan 28 Avrupa ülkesi arasında Avrupa'daki tüm sığınma taleplerinin 3'te birinin gerçekleştirildiği Almanya, en büyük varış ülkesi ve Avrupa'daki en fazla göçmen talebi olan ülke olarak kayıtlara geçmiştir (Adam, 2015). Almanya diğer Avrupa ülkelerine nispeten sistemli bir kabul mekanizması ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda Almanya'da 1. ve 2. derecede kamplar bulunmaktadır. 1. derecedeki kamplara eğitim düzeyi yüksek, yabancı dili olan ve bir mesleği olan bireyler kabul edilirken, 2. dereceli kamplara genelde, vasıfsız, kişiler alınmaktadır. 2. dereceli kamplara kabul edilen bireyler, dil ve mesleki eğitim kurslara gönderilerek, entegre edilmeye çalışılmaktadır (Uluslararası Mülteci Hakları Derneği). Almanya'da bulunan sisteme göre öncelikle kayıt yapmak için yeni gelenlerin kabul edildiği başvuru merkezine gidilmesi ve burada Almanya genelini kapsayan Easy adındaki sistem ile kabul edilen bireylerin hangi bölgede konaklayacağı belirlenir. İki gün süren işlemler sonucunda konaklama ve tüm ihtiyaçların sağlandığı geçici koruma durumuna yönelik bir kabul tesisine alınarak burada 6 hafta ila 6 ay barınması sağlanmaktadır (www.berlin.de). Dolayısıyla Almanya kabul şartları ve sunulan tesis ve hizmet bakımından Avrupa'da tercih edilen bölge olma özelliğini korumaktadır. Türkiye'de durum kısmen iki ülke arasındadır. Söz konusu değerlendirme araştırma sonuçlarında irdelenmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Suriye'de iç savaş neticesinde göçe maruz kalan geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin kendileri için hazırlanan geçici barınma yerlerinde ki yaşamlarında boş zaman davranışlarının değerlendirildiği araştırmada savaş psikolojisi, işsizlik, yaşam alanlarındaki imkânların yetersizliğinin boş zaman davranışlarını olumsuz etkilediği

M. Çakır

görülmektedir. Kamplardaki boş zaman sürelerinin yeterince bulunmasına rağmen, boş zaman aktivitelerinin yetersizliği göze çarpmaktadır. Araştırma sonucunda, çalışma grubunda yer alan geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerin boş zaman davranışını, işsizlik, dil problemi, uyum sorunu, gelir problemi, işsizlikten doğan boş zaman ve boş zamanın nitelikli değerlendirilmemesi hususlarının olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin her yaş grubu için moral ve sağlık bakımından boş zaman faaliyetlerine yönelik daha fazla planlama ve uygulamaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Bu bağlamda Türkiye’de bulunan kamplar Yunanistan ve Almanya ile kıyaslandığında kısmen iki ülke standartlarının ortalaması durumunda bir görüntü çizmektedir. Yapılan araştırma doğrultusunda edinilen gözlemler bunu gözler önüne sermektedir. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin temel ihtiyaçlarının karşılandığı ancak boş zaman değerlendirmeye yönelik spesifik ihtiyaçlarının geri planda tutulduğu gözlemlenmiştir. Öte yandan zor koşullarda kendi ülkelerinden kaçmak zorunda kalan Suriyeli sığınmacıların, başka bir ülkede yeni yaşantılar kurmaya çalışmışları konusunda Türkiye sığınmacı politikalarının Suriye halkına kucak açar nitelikte olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin kendi ülkelerindeki kargaşadan önce buldukları birçok imkânı burada tam anlamıyla karşılayamamış olmaları onları karamsarlığa sürüklemiştir. Söz konusu birçok olumsuzlukla (savaş psikolojisi, savaşta kaybedilen yakınlar, meslek kaybı, işsizlik, ekonomik yetersizlik vb.) karşı karşıya kalan bireylerin boş zaman davranışlarında da önemli değişiklikler olmuştur. Bu kapsamda ülkemizde geçici koruma statüsü altındaki Suriyelilerin kültürel özelliklerine katkısına yardımcı olan boş zaman katılımlarının onların, aidiyet, üyelik, sosyal statü, kişisel algı ve kültürel değişim sorunları ile yararlı olabileceği görülmektedir. Araştırma sonucunda;

- Görüşmeye katılan bireylerin göç ettikleri tarih itibari ile hep kampta kaldıkları tespit edilmiştir.
- Gelir düzeyini genellikle yetersiz bulan katılımcılar bu durumun kaynağının işsizlik ya da gelirin yeterli olmadığını düşünmektedir. Gelir düzeyini normal olduğunu düşünen diğer katılımcıların ise kamp içinde bir işte çalışma imkânı bulan katılımcılardan oluştuğu anlaşılmaktadır.
- Araştırmada yer alan Suriyeli bireylerin göç etmeden önceki mesleklerinin göç ettikten sonra büyük çoğunlukla değiştiği belirlenmiştir.
- Katılımcıların çalışma süreleri sorgulandığında çalışan erkeklerin, çalışan kadınlara oranla daha uzun süre çalıştığı anlaşılmaktadır. Çalışan kadınların, çalışmayan kadınlara oranla günlük çalışmaya ayırdıkları sürenin daha az olduğu görülmektedir. Çalışmayan kadınların çocuk sayısının fazla olması ve evde ev işlerine ayırdıkları sürenin fazla olması bu sonucu doğrulamaktadır.
- Haftalık boş zaman sorgulandığında çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha az boş zamanı olduğu, çalışmayan erkeklerin çalışan erkeklere oranla daha fazla boş zamana sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışmayan erkeklerin bütün gruplara oranla boş zamanı fazlalığı göze çarpmaktadır.
- Katılımcılara boş zaman kavramına bakış açıları sorulduğunda geçici koruma statüsü altında buldukları durumun cevaplarına yansıdığı görülmektedir. Verilen cevaplar doğrultusunda savaş psikolojisini hala üzerlerinden atamadıkları tespit edilmiştir. Katılımcılar boş zamanı genellikle gelir yetersizliği ve gelecek kaygısı ile ilişkilendirilmiştir.
- Katılımcılar boş zamanlarını genellikle kamp içerisinde geçirmektedir. Kamp dışına çıkmayı çok tercih etmiyorlar çünkü gelir yetersizliği bir faktör olarak karşılımlarına çıkmaktadır. Kamp içirisinde yakın çevresi ile birlikte olan katılımcılar genellikle aile ve arkadaş çevresinde sohbet ederek ziyaretlerde bulunarak vakit geçirmektedir. Kamp içinde açılan kurslara giderek burada yeni şeyler öğrenmeyi tercih etmekte. Kursu katılanları genellikle kadınlar oluşturmaktadır.
- Katılımcıların boş zamanlarında vakit geçirdiği grupların başında aile gelirken bu grubun yanında akraba ve arkadaş grubu gelmektedir.

M. Çakır

• Geçici koruma statüsünde barınma merkezlerinde ikamet eden katılımcılar, ülkelerinde boş zamanlarında çeşitli aktivitelere katıldıklarını dile getirmişlerdir. Bu aktiviteler arasında spor, sosyal, sanatsal, kültürel, eğlence, hobi gibi etkinliklere katılmaktadırlar. Bunun yanında genellikle ibadet edip, eğitimleri ile ilgilenmektedirler.

• Katılımcıların büyük çoğunluğu kendi ülkelerinde yaptıkları aktiviteleri burada devam ettiremediklerini dile getirmiştir. Katılımcıların çok azı bu aktivitelere katıldıklarını söylemişlerdir. Nedeni burada aynı koşullara sahip olmamalarıdır. Kampın içerisinde yaşadıkları için kültürüne benzeyen aktivitelerin olmadığını söylemiştir. Hatay ilinde yaşamaları ve kampın içinde kalmalarından dolayı kültür farklılığının çok fazla farkına varamayan katılımcılara oranla, kamp dışına çıkan katılımcılar kültür farklılığının çok fazla olduğu dile getirmiştir.

• Katılımcıların büyük çoğunluğunun Türk adet ve alışkanlıklarına göre katıldıkları etkinliklerin yok denecek kadar az olduğunu dile getirmiştir. Nedenine bakılacak olursa maddi yetersizlik nedeniyle kamp dışına çok fazla dışarı çıkmadıkları için bu aktivitelere katılım göstermemekteler. Kamp içinin küçük bir Suriye kasabası gibi olması Türk kültürü ile temaslarının çok az olmasına neden olmaktadır.

• Katılımcıları boş zaman etkinlikleri mutsuz etmektedir nedeni savaş psikolojisi geride bırakılan yakınlar kaldıkları yerde uyumu tam anlamı ile gösterememiş olmalarıdır. Sadece % 25'lik kısım mutlu olduğu dile getirmiş %75'lik kısım ise mutsuz olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla boş zamana yükledikleri anlam olması beklenenin ötesindedir.

Katılımcıların boş zamanın fazla olması, maddi yetersizliğin fazlalığı onlara gelecek kaygısı yaşatmakta ve boş zamana yeterli şekilde odaklanamamaktadır. Suriye'deki belirsizlik onların psikolojisini kötü etkilemektedir. Gerekli iş imkânlarına sahip olamamaları ve çocuk sayısının fazla olması maddi yetersizliğe kaynak oluşturmaktadır. Bu bağlamda merkezi yönetim, yerel yönetimler ve akademik birimler koordinasyonu ile yapılacak boş zaman planlamaları ve politikalarının Suriyeli bireylerin yaşam standartlarını ve moral değerlerini yükseltmede önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin fizyolojik ihtiyaçlarını ve güvenlik ihtiyacının devletimiz tarafından sağlandığı Suriyeli sığınmacıların, yaşadığı bölgeden zorunlu olarak uzak olma ve dolayısıyla ait olma ihtiyacının karşılanmadığı görülmektedir. Bu durum kendini gerçekleştirme ihtiyacı arasında daha belirgin bir yere sahip olan boş zaman davranışının, geçici koruma statüsündeki Suriyeli bireylerde çalışma dışı zaman yerine işsizlikten doğan boş zaman, gelecek kaygısı, gelir yetersizliği ve boş zamanlara yönelik faaliyet yelpazesindeki eksiklikler gibi hususların boş zaman davranışını olumsuz yönde etkileyen parametreler oluşturduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin barınma merkezlerinde geçirdikleri zamanı etkili ve verimli kullanmaları adına doğru planlanmış boş zaman faaliyetlerine ihtiyaç duyulduğu, boş zaman davranışının barınma merkezlerinde yaşayan bireylerin olumlu kazanımlar elde etmesine yönelik desteklenmesi gerektiği ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adam, H. (2015). Xenophobia, Asylum Seekers, and Immigration Policies in Germany. *Nationalism and Ethnic Politics*. 21(4), 446-464.
- Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckmann (Eds.), *Action-control: From cognition to behavior* (pp. 11-39). Heidelberg: Springer.
- Ajzen, I. (1987). Attitudes, traits, and actions: Dispositional prediction of behavior in personality and social psychology. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 20, pp. 1-63). New York: Academic Press.
- Ajzen, I. (1991). The Theory at Planned Behavior, *Organizational Behavior And Human Decision Processes*, (50), 179 211.
- Ajzen, I., Driver, B.L.(1992). Application of the Theory of Planned Behavior to Leisure Choice. *Application of the Theory of Planned Behavior to Leisure Choice, Journal of Leisure Research*, 24:3, 207-224.
- Aslantürk, O., Tunç, Y. E. (2018). Türkiye’de Yabancıların Çalışma İzinleri; Suriyeliler Örneği. *Kamu Denetçiliği Kurumu*, 5(9), 141-180.
- Aydın, C., Özel, Ç.H. (2017). A ve B Kişilik Tiplerinin Boş Zaman Davranışlarının Kıyaslanması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 21-41.
- Aydiner Boylu, A., Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam kalitesi ve göstergeleri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8(15), 137-150.
- Aygül , H. (2018, 02 01). Mülteci Emeğinin Türkiye İşgücü Piyasalarındaki Görünümü ve Etkileri. *Vizyon Dergisi*. 9(20), 68-82.
- Başkan, A.H., Karaküçük, S. (2015). Farklı Kültürlerde Boş Zaman Davranışları: Ermeniler Örnekleme. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 10-22.
- Baştuğ, G., Zorba, E., Duyan, M., Çakır, Ö. (2017). Farklı kültürlerde rekreasyon: Serbest zaman aktivitelerinin incelenmesi. *International Journal of Human Science*.14(4), 3895-3904
- Bishop,D.W. (1970). Stability of the Factor Structure of Leisure Behavior: Analyses of Four Communities, *Journal of Leisure Research*, 2:3, 160-170.
- Boyraz, Z. (2015). Türkiye’de Göçmen Sorununa Örnek Suriyeli Mülteciler. *Journal of World of Turks*. 7(2), 35-58.
- Codesal, D., Peperkamp, E., Tiesler, N. (2015). Migration, migrants and leisure: meaningful leisure? *Article in Leisure Studies*. 34(1), 1-4.
- Danış, D. (2018, Aralık). *Türkiye’de Kent Mültecileri ve Misafirperverlik*. TESEV.
- Esentaş, M., Güven, R.G., Güzel, P. (2020). Kadın Mülteciler Sosyal Uyumu Rekreasyonla Aşıyor. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 1-15.
- Ergüven, N., Özturanlı, B. (2013). Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye. *AÜHFD*, 62(4), 1007-1061.
- Iso-Ahola, S.E.(1986). A theory of Substitutability of Leisure Behavior. *Leisure Sciences*, 8(4), 367-389.
- Buz, S. (2008, 10 08). *multeci.net*. <http://multeci.net/?p=53>. 15.02.19
- BBC <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45327658>. 04.12.19
- Sabah Gazetesi. <https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/turkiyedeki-multeci-kamplarini-goren-yunan-gazeteci-ulkemden-utaniyorum/3>. 04.12.19.
- Özdemir, E. (2016). *İHH İnsani Yardım Vakfı*. <https://www.ihh.org.tr/oradaydik/multecilerin-psikolojik-sorunlari>. 20.02.19.
- Türkiye’de İltica Süreci. <http://sgdd.org.tr/wp-content/uploads/2017/05/Turkiye-de-iltica-Sureci.pdf>. 22.07.2019.
- TC İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. www.goc.gov.tr/icerik3/hak-ve-yukumlulukler_409_546_554. 27.02.19.
- Cenevre Sözleşmesi. <http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf>. 06.07.2019.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Seren Matbaacılık Yayınları.

- Kızılırmak, A., Köse, T. (2019). Determinants of Leisure Time Use in Turkey. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(1): 60-72.
- Kourkouta, L., Koukourikos, K., Iliadis, C., Ouzounakis, P., Tsaloglidou, A. (2018, 04). Leisure Time and Health. *International Journal of Health Administration and Education Congress (Sanitas Magisterium)*, 4(2), 17-22.
- Kül Avan, S., Karaküçük, S. (2019). Farklı kültürlerde boş zaman davranışları: Aleviler örnekleme. *Journal of Sport and Recreation Researches*,1(2), 9-20.
- Livengood, J. S., Stodolska, M. (2004) The Effects of Discrimination and Constraints Negotiation on Leisure Behavior of American Muslims in the Post-September 11 America, *Journal of Leisure Research*, 36:2, 183-208.
- Miles M. B., Huberman A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. California: Sage Publications.
- Moralı, G. (2018). Suriyeli Mülteci Çocuklara Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1426-1449.
- Munusturlar, S., Kurnaz, B., Yavuz, G., Özcan,Ö., Karaş, B. (2017). Boş Zaman Davranışını Açıklamaya Işık Tutan Kuramsal Yaklaşımlar. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-19.
- Omay, U. (2008). Boş Zamanın Manipülasyonu ve Çalışma. *"İş,Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*.10(03), 1-26.
- Öztürk, Y. (2018). A Comparative Analysis of the Relationship Between Leisure, Recreation and Tourism Concepts. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*. 1(2), 31-42.
- Searle, M. S., Mactavish, J. B., Brayley, R.E. (1993) Integrating Ceasing Participation with Other Aspects of Leisure Behavior: A Replication and Extension, *Journal of Leisure Research*, 25:4, 389-404.
- Shamir, B., Ruskin, H. (1984) Sport Participation vs. Sport Spectatorship: Two Modes of Leisure Behavior, *Journal of Leisure Research*, 16:1, 9-21.
- Shinew, K. J., Stodolska, M., Floyd, M., Hibbler, D., Allison, M., Johnson, C., Santos, C. (2006). Race and Ethnicity in Leisure Behavior: Where Have We Been and Where Do We Need to Go?, *Leisure Sciences*, 28:4, 403-408.
- Stodolska, M. (2000). Changes in Leisure Participation Patterns. *Leisure Sciences*.22,39-63.
- Stodolska, M., Yi, J. (2003) Impacts of Immigration on Ethnic Identity and Leisure Behavior of Adolescent Immigrants from Korea, Mexico and Poland, *Journal of Leisure Research*, 35:1, 49-79.
- Stodolska, M., Livengood, J.S (2006) The Influence of Religion on the Leisure Behavior of Immigrant Muslims in the United States, *Journal of Leisure Research*, 38:3, 293-320.
- Tel, M. (2007). Bir Boş Zaman Aktivitesi Olarak Okuma Etkinliğinin Değerlendirilmesi (Öğretim Üyeleri Örneği). *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(1), 1-14.
- Tunç, A. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri, Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin bir Değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*. 2(2), 29-63.
- TÜİK (2015). Zaman Kullanım Araştırması Haber Bülteni, Sayı:18627 URL: <http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.tuik.gov.tr%2FPreHaberBultenleri.do%3Fid%3D18627&date=2018-11-11>, Son Erişim Tarihi: 14.01.20
- Ünal, S. (2014). Türkiye'nin Beklenmedik Konukları:"Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen Ve Mülteci Deneyimi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal Of World Of Turks*. 6(3). 68.
- Yıldırım, A. (1999). *Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. 7-17.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yoesting, D.R., Burkhead, D.L. (1973) Significance of Childhood Recreation Experience on Adult Leisure Behavior: An Exploratory Analysis, *Journal of Leisure Research*, 5:1, 25-36.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).